

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про міліцію

(Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 4, ст. 20)

- { Вводиться в дію Постановою ВР
N 583-XII (583-12) від 25.12.90, ВВР, 1991, N 4, ст. 21 }
- { Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 2484-XII (2484-12) від 19.06.92, ВВР, 1992, N 36, ст.526
N 2932-XII (2932-12) від 26.01.93, ВВР, 1993, N 11, ст. 83 }
- { Про поширення дії додатково див. Постанову ВР
N 3135-XII (3135-12) від 22.04.93, ВВР, 1993, N 22, ст.234 }
- { Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 62/94-ВР від 28.06.94, ВВР, 1994, N 26, ст.216
N 101/95-ВР від 14.03.95, ВВР, 1995, N 15, ст.102
N 312-XIV (312-14) від 11.12.98, ВВР, 1999, N 4, ст. 35 }
- { Про поширення дії додатково див. Закон
N 834-XIV (834-14) від 06.07.99, ВВР, 1999, N 34, ст.298 }
- { Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішеннях Конституційного
Суду
N 5-рп/99 (v005p710-99) від 03.06.99
N 8-рп/99 (v008p710-99) від 06.07.99 }
- { Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 1381-XIV (1381-14) від 13.01.2000, ВВР, 2000, N 10, ст.79
N 1642-III (1642-14) від 06.04.2000, ВВР, 2000, N 27, ст.213
N 2181-III (2181-14) від 21.12.2000 - набирає чинності
з 1 квітня 2001 року, ВВР, 2001, N 10, ст.44
N 2537-III (2537-14) від 21.06.2001, ВВР, 2001, N 40, ст.193
N 2922-III (2922-14) від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 17, ст.117
N 3033-III (3033-14) від 07.02.2002, ВВР, 2002, N 26, ст.176
N 743-IV (743-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.233
N 762-IV (762-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 30, ст.247
N 1181-IV (1181-15) від 18.09.2003, ВВР, 2004, N 10, ст. 95
N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004, ВВР, 2004, N 23, ст.323
N 1745-IV (1745-15) від 03.06.2004, ВВР, 2004, N 36, ст.434
N 1961-IV (1961-15) від 01.07.2004, ВВР, 2005, N 1, ст.1
N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 7-8, ст.162
N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005, ВВР, 2005, N 10, ст.187
N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005, ВВР, 2005, N 16, ст.263
N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19,
ст.267
N 3235-IV (3235-15) від 20.12.2005, ВВР, 2006, N 9, N 10-11,
ст.96
N 3537-IV (3537-15) від 15.03.2006, ВВР, 2006, N 34, ст.292
N 328-V (328-16) від 03.11.2006, ВВР, 2006, N 51, ст.519
N 489-V (489-16) від 19.12.2006, ВВР, 2007, N 7-8, ст.66

N 609-V (609-16) від 07.02.2007, ВВР, 2007, N 15, ст.194
N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007, ВВР, 2007, N 33, ст.442
N 107-VI (107-17) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8, ст.78
- зміни діють по 31 грудня 2008 року }

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду
N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 309-VI (309-17) від 03.06.2008, ВВР, 2008, N 27-28, ст.253
N 540-VI (540-17) від 18.09.2008, ВВР, 2009, N 6, ст.23
N 586-VI (586-17) від 24.09.2008, ВВР, 2009, N 10-11, ст.137
N 1142-VI (1142-17) від 18.03.2009, ВВР, 2009, N 31, ст.455
N 1188-VI (1188-17) від 19.03.2009, ВВР, 2009, N 32-33, ст.487
N 1254-VI (1254-17) від 14.04.2009, ВВР, 2009, N 36-37, ст.511
N 1825-VI (1825-17) від 21.01.2010, ВВР, 2010, N 10, ст.107
N 2164-VI (2164-17) від 11.05.2010, ВВР, 2010, N 31, ст.414 }

{ Щодо визнання неконституційними окремих положень див.
Рішення Конституційного Суду
N 17-рп/2010 (v017p710-10) від 29.06.2010 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 2389-VI (2389-17) від 01.07.2010, ВВР, 2010, N 37, ст.497
N 2592-VI (2592-17) від 07.10.2010, ВВР, 2011, N 10, ст.63
N 2852-VI (2852-17) від 22.12.2010, ВВР, 2011, N 28, ст.253
N 3334-VI (3334-17) від 12.05.2011, ВВР, 2011, N 45, ст.485
N 3383-VI (3383-17) від 19.05.2011, ВВР, 2011, N 45, ст.492
N 3455-VI (3455-17) від 02.06.2011, ВВР, 2011, N 50, ст.550
N 3460-VI (3460-17) від 02.06.2011, ВВР, 2011, N 51, ст.577
N 3565-VI (3565-17) від 05.07.2011, ВВР, 2012, N 5, ст.34 }

{ Щодо визнання неконституційними окремих положень див.
Рішення Конституційного Суду
N 10-рп/2011 (v010p710-11) від 11.10.2011 }

{ Щодо визнання конституційними окремих положень див.
Рішення Конституційного Суду
N 10-рп/2011 (v010p710-11) від 11.10.2011 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 3999-VI (3999-17) від 03.11.2011, ВВР, 2012, N 23, ст.240
N 4025-VI (4025-17) від 15.11.2011, ВВР, 2012, N 25, ст.263
N 4447-VI (4447-17) від 23.02.2012, ВВР, 2012, N 49, ст.557
N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012, ВВР, 2013, N 21, ст.208
N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012, ВВР, 2013, N 14, ст.89
N 4778-VI (4778-17) від 17.05.2012, ВВР, 2013, N 15, ст.102
N 5081-VI (5081-17) від 05.07.2012, ВВР, 2013, N 30, ст.340
N 5178-VI (5178-17) від 06.07.2012, ВВР, 2013, N 39, ст.517
N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012, ВВР, 2013, N 48, ст.682
N 5477-VI (5477-17) від 06.11.2012, ВВР, 2013, N 50, ст.693
N 224-VII (224-18) від 14.05.2013, ВВР, 2014, N 11, ст.132
N 245-VII (245-18) від 16.05.2013, ВВР, 2014, N 12, ст.178
N 721-VII (721-18) від 16.01.2014, ВВР, 2014, N 22, ст.801 -
втратив чинність на підставі Закону N 732-VII (732-18)
від 28.01.2014, ВВР, 2014, N 22, ст.811 }

{ Зміни до Закону див. в Законі N 723-VII (723-18) від
16.01.2014 (набирає чинності 21.07.2014 - див. розділ II
цього Закону) - втратив чинність на підставі Закону
N 732-VII (732-18) від 28.01.2014 }

{ Щодо втрати чинності Закону N 2592-VI (2592-17) від 07.10.2010
додатково див. Закон N 763-VII (763-18) від 23.02.2014, ВВР,
2014, N 12, ст.189 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 767-VII (767-18) від 23.02.2014, ВВР, 2014, N 17, ст.593
N 877-VII (877-18) від 13.03.2014, ВВР, 2014, N 15, ст.326
N 1166-VII (1166-18) від 27.03.2014, ВВР, 2014, N 20-21, ст.745
N 1170-VII (1170-18) від 27.03.2014, ВВР, 2014, N 22, ст.816
N 1242-VII (1242-18) від 06.05.2014, ВВР, 2014, N 27, ст.908
N 1633-VII (1633-18) від 12.08.2014, ВВР, 2014, N 36, ст.1199
N 1697-VII (1697-18) від 14.10.2014, ВВР, 2015, N 2-3, ст.12
N 76-VIII (76-19) від 28.12.2014, ВВР, 2015, N 6, ст.40 -
щодо набрання чинності норм зазначеного Закону
див. "Прикінцеві положення" (76-19)
N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015, ВВР, 2015, N 21, ст.134
N 208-VIII (208-19) від 13.02.2015, ВВР, 2015, N 16, ст.114
N 222-VIII (222-19) від 02.03.2015, ВВР, 2015, N 23, ст.158
N 324-VIII (324-19) від 09.04.2015, ВВР, 2015, N 25, ст.196 }

{ У тексті Закону найменування "Українська РСР" і
"Рада Міністрів" замінено відповідно найменуваннями
"Україна" і "Кабінет Міністрів" згідно із Законом
N 2484-12 від 19.06.92 }

{ У тексті Закону слова "Республіці Крим" та "Криму" замінено
словами "Автономній Республіці Крим" згідно із Законом
N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004 - дію Закону зупинено
на 2005 рік згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від
23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005; дію Закону
зупинено на 2006 рік згідно із Законом N 3235-IV (3235-15)
від 20.12.2005; дію Закону зупинено на 2007 рік згідно із
Законом N 489-V (489-16) від 19.12.2006 }

{ У тексті Закону слова "Ради народних депутатів" у всіх
відмінках замінено словом "ради" у відповідному відмінку
згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005,
ВВР, 2005, N 16, ст.263 }

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Міліція в Україні

Міліція в Україні - державний озброєний орган виконавчої
влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян,
власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від
протиправних посягань.

Стаття 2. Основні завдання міліції

Основними завданнями міліції є:

забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і
свобод, законних інтересів;

запобігання правопорушенням та їх припинення;

охорона і забезпечення громадського порядку;

виявлення кримінальних правопорушень; { Абзац п'ятий статті 2 в редакції Закону N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

участь у розкритті кримінальних правопорушень та розшуку осіб, які їх вчинили, у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством; { Статтю 2 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

забезпечення безпеки дорожнього руху;

захист власності від злочинних та кримінально протиправних посягань; { Абзац восьмий статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

виконання адміністративних стягнень; { Абзац статті 2 в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

Стаття 3. Принципи діяльності міліції

Діяльність міліції будується на принципах законності, гуманізму, поваги до особи, соціальної справедливості, взаємодії з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням.

Діяльність міліції є гласною. Вона інформує органи влади і управління, трудові колективи, громадські організації, населення і засоби масової інформації про свою діяльність, стан громадського порядку та заходи щодо його зміцнення. Міліція оприлюднює інформацію та надає інформацію на запити відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації" (2939-17). При органах міліції може проводитися акредитація представників засобів масової інформації, журналістів відповідно до закону. Не підлягають розголошенню відомості, що становлять інформацію з обмеженим доступом, крім випадків, передбачених законом.
{ Частина друга статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1170-VII (1170-18) від 27.03.2014 }

У підрозділах міліції не допускається діяльність політичних партій. При виконанні службових обов'язків працівники міліції незалежні від впливу політичних партій та інших об'єднань громадян.

{ Частина третя статті 3 в редакції Закону N 2484-12 від 19.06.92; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Стаття 4. Правова основа діяльності міліції

Правовою основою діяльності міліції є: Конституція України (254к/96-ВР), цей Закон, інші законодавчі акти України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти Міністерства внутрішніх справ України, Загальна декларація прав людини, міжнародні правові норми, ратифіковані у встановленому порядку.
{ Стаття 4 в редакції Закону N 2484-12 від 19.06.92 }

Стаття 5. Діяльність міліції та права громадян

Міліція виконує свої завдання неупереджено, у точній відповідності з законом. Ніякі виняткові обставини або вказівки службових осіб не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій або бездіяльності міліції. Для забезпечення громадського порядку працівники міліції зобов'язані вживати заходів незалежно від свого підпорядкування.

Міліція поважає гідність особи і виявляє до неї гуманне ставлення, захищає права людини незалежно від її соціального походження, майнового та іншого стану, расової та національної належності, громадянства, віку, мови та освіти, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань. При звертанні до громадянина працівник міліції зобов'язаний назвати своє прізвище, звання та пред'явити на його вимогу службове посвідчення. У взаємовідносинах з громадянами працівник міліції повинен виявляти високу культуру і такт.

Міліція не розголошує відомостей, що стосуються особистого життя людини, принижують її честь і гідність, якщо виконання обов'язків не вимагає іншого.

Міліція тимчасово, в межах чинного законодавства, обмежує права і свободи громадян, якщо без цього не можуть бути виконані покладені на неї обов'язки, й зобов'язана дати їм пояснення з цього приводу.

Міліція:

забезпечує затриманим та заарештованим (взятим під варту) особам з моменту затримання або арешту (взяття під варту) право захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника, у тому числі безоплатною правовою допомогою відповідно до закону, що регулює надання безоплатної правової допомоги, реалізацію інших прав затриманих і заарештованих (взятих під варту) осіб; { Абзац другий частини п'ятої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5477-VI (5477-17) від 06.11.2012 - зміна набирає чинності поетапно після початку діяльності центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги - див. розділ II Закону N 5477-VI (5477-17) від 06.11.2012 }

інформує в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, Центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги про кожний випадок затримання, арешту чи взяття під варту особи, крім випадків, коли така особа захищає себе особисто чи запросила захисника; { Частину п'яту статті 5 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3460-VI (3460-17) від 02.06.2011 }

негайно, але не пізніше як через дві години після затримання або арешту (взяття під варту) осіб повідомляє про їх місцеперебування родичам та у разі заявлення усної або письмової вимоги - захиснику, а також адміністрації за місцем роботи чи навчання;

забезпечує харчування затриманих осіб три рази на добу за єдиними нормами, встановленими Кабінетом Міністрів України;

у разі необхідності вживає заходів щодо негайного надання медичної та іншої допомоги затриманим та заарештованим (взятим під варту) особам.

{ Частина п'ята статті 5 в редакції Закону N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

У разі заявлення затриманими або заарештованими (взятими під варту) особами усної або письмової вимоги про залучення захисника працівники міліції не мають права вимагати від них надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника. { Статтю 5 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

Про заявлення вимоги про залучення захисника або про відмову у залученні захисника у протоколі затримання або постанові про арешт (взяття під варту) робиться відповідний запис, який скріплюється підписом затриманої або заарештованої (взятої під варту) особи. { Статтю 5 доповнено частиною сьомою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

Особам при затриманні або арешті (взятті під варту) працівниками міліції:

повідомляються підстави та мотиви такого затримання або арешту (взяття під варту), роз'яснюється право оскаржувати їх у суді;

надаються усно роз'яснення частини першої статті 63 Конституції України (254к/96-ВР), права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника та одночасно в друкованому вигляді - роз'яснення статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 і 63 Конституції України та прав осіб, затриманих або заарештованих (взятих під варту), встановлених законами, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або арешту (взяття під варту) особи, права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника;

забезпечується можливість з моменту затримання або арешту (взяття під варту) захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника, у тому числі безоплатною правовою допомогою відповідно до закону, що регулює надання безоплатної правової допомоги. { Абзац четвертий частини восьмої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5477-VI (5477-17) від 06.11.2012 - зміна набирає чинності поетапно після початку діяльності центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги - див. розділ II Закону N 5477-VI (5477-17) від 06.11.2012 }

{ Статтю 5 доповнено частиною восьмою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

У разі невиконання працівниками міліції вимог, встановлених цією статтею, особа, права якої були порушені, та/або її представники (родичі, захисник) можуть звернутися до суду із заявою про відшкодування шкоди у встановленому законом порядку. При цьому такі особи звільняються від сплати державного мита. { Статтю 5 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

Відшкодуванню підлягають у повному обсязі:

1) заробіток та інші грошові доходи, які особа втратила внаслідок незаконних дій або бездіяльності працівників міліції;

2) майно (в тому числі гроші, грошові вклади і відсотки по них, цінні папери та відсотки по них, частка у статутному фонді

господарського товариства, учасником якого був громадянин, та прибуток, який він не отримав відповідно до цієї частки, інші цінності), вартість вилученого майна, якщо його повернення в натурі та в тому ж стані стало неможливим;

3) суми, сплачені громадянином у зв'язку з поданням йому юридичної допомоги;

4) моральна шкода.

{ Статтю 5 доповнено частиною десятою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

Відшкодування моральної шкоди провадиться у разі, коли незаконні дії або бездіяльність працівників міліції завдали моральної втрати громадянину, моральних страждань, призвели до порушення його нормальних життєвих зв'язків, вимагають від нього додаткових зусиль для організації свого життя. { Статтю 5 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

Моральною шкодою визнаються страждання, заподіяні громадянину внаслідок фізичного чи психічного впливу, що призвело до погіршення або позбавлення можливостей реалізації ним своїх звичок і бажань, погіршення відносин з оточуючими людьми, інших негативних наслідків морального характеру. { Статтю 5 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

Працівники органів міліції несуть матеріальну відповідальність за шкоду, завдану незаконними діями або бездіяльністю в межах, встановлених законом. { Статтю 5 доповнено частиною тринадцятою згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

У приміщеннях і на виділених територіях, де знаходяться органи і підрозділи міліції, забороняється організація діяльності суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та виду господарської діяльності, за винятком діяльності з надання послуг харчування працівників органів та підрозділів внутрішніх справ та послуг з ремонту засобів зв'язку і телекомунікацій. { Статтю 5 доповнено частиною чотирнадцятою згідно із Законом N 586-VI (586-17) від 24.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4778-VI (4778-17) від 17.05.2012 }

Стаття 6. Сприяння державних органів, громадських організацій, трудових колективів і громадян у виконанні завдань міліції

{ Назва статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Державні органи, громадські організації, службові особи, трудові колективи, громадяни зобов'язані сприяти міліції в охороні громадського порядку і боротьбі із злочинністю.

{ Частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Міліція має право для виконання покладених на неї завдань залучати громадян за їх згодою до співробітництва у порядку, встановленому законами, що регулюють профілактичну та оперативно-розшукову діяльність. Примусове залучення громадян до співробітництва з міліцією забороняється.

Стаття 7. Організація міліції та її підпорядкованість

Міліція є єдиною системою органів, яка входить до структури Міністерства внутрішніх справ України, виконує адміністративну, профілактичну, оперативно-розшукову, кримінальну процесуальну, виконавчу та охоронну (на договірних засадах) функції. Вона складається з підрозділів: { Абзац перший частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 245-VII (245-18) від 16.05.2013 }

кримінальної міліції;

міліції громадської безпеки;

{ Абзац частини першої статті 7 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Закону N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004 на підставі Закону N 309-VI (309-17) від 03.06.2008 }

{ Абзац п'ятий частини першої статті 7 виключено на підставі Закону N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015 }

державної автомобільної інспекції;

міліції охорони;

судової міліції; { Частину першу статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 762-IV (762-15) від 15.05.2003 - щодо набуття чинності див. "Прикінцеві положення" Закону }
спеціальної міліції;

внутрішньої безпеки; { Частину першу статті 7 доповнено абзацом десятим згідно із Законом N 3334-VI (3334-17) від 12.05.2011 }

особливого призначення. { Частину першу статті 7 доповнено абзацом десятим згідно із Законом N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015 }

Для забезпечення громадського порядку на об'єктах і територіях, які мають особливе народногосподарське значення або постраждали від стихійного лиха, екологічного забруднення, катастрофи, Міністерством внутрішніх справ України можуть створюватись спеціальні підрозділи міліції.

{ Частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

На території України забороняється створення військових або інших збройних формувань чи груп, не передбачених законодавством України. { Частина третя статті 7 в редакції Закону N 2484-12 від 19.06.92 }

{ Частину третю статті 7 виключено на підставі Закону N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004 - дію змін зупинено на 2005 рік згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005; дію змін зупинено на 2006 рік згідно із Законом N 3235-IV (3235-15) від 20.12.2005; дію Закону зупинено на 2007 рік згідно із Законом N 489-V (489-16) від 19.12.2006; Закон втратив чинність на підставі Законів N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від

22.05.2008, N 309-VI (309-17) від 03.06.2008 }

Загальну структуру та чисельність Міністерства внутрішніх справ України затверджує Верховна Рада України. Структуру міліції затверджує Міністр внутрішніх справ України.

{ Частина четверта статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004; в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Права і обов'язки, організація роботи та структура підрозділів міліції визначаються положеннями, які затверджуються Міністром внутрішніх справ України відповідно до цього Закону.

У своїй діяльності міліція підпорядковується Міністерству внутрішніх справ України. { Частина шоста статті 7 в редакції Закону N 62/94-ВР від 28.06.94 }

Міністр внутрішніх справ України здійснює керівництво всією міліцією України. { Частина сьома статті 7 в редакції Закону N 62/94-ВР від 28.06.94 }

В Автономній Республіці Крим, областях, містах, районах міліцією керують відповідно начальники головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, начальники районних, районних у містах, міських, лінійних управлінь (відділів) головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

{ Частина восьма статті 7 в редакції Законів N 62/94-ВР від 28.06.94, N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Начальник Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим призначається на посаду Міністром внутрішніх справ України за погодженням з Верховною Радою Автономної Республіки Крим та Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим, а звільняється з посади - Міністром внутрішніх справ України за погодженням з Верховною Радою Автономної Республіки Крим.

{ Статтю 7 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом N 62/94-ВР від 28.06.94; в редакції Законів N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Заступники начальника Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, начальники районних, міських управлінь (відділів) внутрішніх справ Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим призначаються на посаду та звільняються з посади Міністром внутрішніх справ України за погодженням з Головою Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

{ Статтю 7 доповнено частиною десятою згідно із Законом N 62/94-ВР від 28.06.94; в редакції Законів N 2592-VI (2592-17) від 07.10.2010, N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Начальники головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, їх заступники призначаються на посаду і звільняються з посади Міністром внутрішніх справ України без погодження з органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади та їх посадовими особами.

{ Статтю 7 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом N 62/94-ВР від 28.06.94; із змінами, внесеними згідно із Законом N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004; в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Начальники районних, районних у містах, міських, лінійних управлінь (відділів) головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі призначаються на посаду і звільняються з посади Міністром внутрішніх справ України без погодження з органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади та їх посадовими особами.

{ Статтю 7 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом N 62/94-ВР від 28.06.94; в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Заступники начальників районних, районних у містах, міських, лінійних управлінь (відділів) головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі призначаються на посаду і звільняються з посади начальниками відповідних головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

{ Статтю 7 доповнено новою частиною згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Начальники головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, начальники районних і міських управлінь (відділів) на відкритому пленарному засіданні відповідної ради, на яке запрошуються представники засобів масової інформації, не менш як двічі на рік інформують населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці про стан боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території.

{ Статтю 7 доповнено частиною згідно із Законом N 62/94-ВР від 28.06.94; в редакції Закону N 2389-VI (2389-17) від 01.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

{ Текст статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015 }

{ Стаття 7-1 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004 на підставі Закону N 309-VI (309-17) від 03.06.2008 }

Стаття 8. Співробітництво у сфері діяльності міліції між Міністерством внутрішніх справ України та відповідними органами інших держав і міжнародними організаціями поліції

Співробітництво у сфері діяльності міліції між Міністерством внутрішніх справ України та відповідними органами інших держав і міжнародними організаціями поліції здійснюється відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна.

{ Стаття 8 в редакції Законів N 2484-12 від 19.06.92, N 2164-VI (2164-17) від 11.05.2010 }

Стаття 9. Залучення до виконання завдань міліції інших працівників органів внутрішніх справ

До виконання завдань по охороні громадського порядку, громадської безпеки і боротьбі із злочинністю в порядку, встановленому чинним законодавством, можуть залучатись інші працівники органів внутрішніх справ, військовослужбовці Національної гвардії України. На них, а також на курсантів, слухачів, ад'юнктів, інших атестованих працівників, у тому числі й викладацького складу навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, поширюються права і обов'язки, гарантії правового і соціального захисту та відповідальність працівників міліції.

{ Частина перша статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами N 312-XIV (312-14) від 11.12.98, N 1181-IV (1181-15) від 18.09.2003, N 1254-VI (1254-17) від 14.04.2009, N 877-VII (877-18) від 13.03.2014 }

Ці ж права, обов'язки, відповідальність та гарантії правового і соціального захисту поширюються також на працівників органів внутрішніх справ, які добровільно виконують завдання по охороні громадського порядку, громадської безпеки або до службових обов'язків яких входить виконання зазначених завдань.

Р о з д і л ІІ

ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА МІЛІЦІЇ

Стаття 10. Основні обов'язки міліції

Міліція відповідно до своїх завдань зобов'язана:

- 1) забезпечувати безпеку громадян і громадський порядок;
- 2) виявляти, запобігати і припиняти кримінальні правопорушення, вживати з цією метою оперативно-розшукових та профілактичних заходів, передбачених чинним законодавством;
{ Пункт 2 частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }
- 3) приймати і реєструвати заяви й повідомлення про кримінальні та адміністративні правопорушення, своєчасно приймати по них рішення;
{ Пункт 3 частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }
- 4) брати участь у розкритті кримінальних правопорушень у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством; *{ Пункт 4 статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2484-12 від 19.06.92; в редакції Закону N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }*
- 5) виявляти та припиняти адміністративні правопорушення, здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких законом покладено на органи внутрішніх справ; *{ Пункт 5 частини першої статті 10 в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }*

5-1) приймати рішення про накладення адміністративних стягнень та забезпечувати їх виконання у випадках, передбачених

законом; { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 5-1 згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

6) виявляти причини й умови, що сприяють вчиненню правопорушень, вживати в межах своєї компетенції заходів до їх усунення; брати участь у правовому вихованні населення;

7) проводити профілактичну роботу серед осіб, схильних до вчинення кримінальних правопорушень, здійснювати адміністративний нагляд за особами, щодо яких його встановлено, а також контроль за засудженими до кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі;

{ Пункт 7 частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

8) виконувати в межах своєї компетенції кримінальні покарання та адміністративні стягнення;

9) розшукувати осіб у випадках, передбачених законодавством та міжнародними договорами України;

{ Пункт 9 частини першої статті 10 в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

{ Зміни до пункту 9 частини першої статті 10 див. в Законі N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

10) проводити криміналістичні дослідження за матеріалами оперативно-розшукової діяльності, забезпечувати у встановленому порядку участь спеціалістів криміналістичної служби у слідчих діях;

11) виконувати у передбачених законодавством випадках і в межах своєї компетенції постанови прокурора, слідчого, рішення слідчого судді, суду;

{ Пункт 11 частини першої статті 10 в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

{ Зміни до пункту 11 частини першої статті 10 див. в Законі N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

{ Пункт 11 частини першої статті 10 в редакції Закону N 245-VII (245-18) від 16.05.2013 }

12) забезпечувати в межах своєї компетенції безпеку дорожнього руху, додержання законів, правил і нормативів у цій сфері, здійснювати державну реєстрацію (перереєстрацію) і облік транспортних засобів та систематизацію відомостей про їх власників, приймати іспити на право керування транспортними засобами і видавати відповідні документи; запобігати забрудненню повітря, водойм транспортними засобами та сільськогосподарською технікою; здійснювати контроль за утриманням у належному технічному стані та чистоті доріг, вулиць, майданів;

{ Пункт 12 частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1642-III (1642-14) від 06.04.2000, N 586-VI (586-17) від 24.09.2008, N 3565-VI (3565-17) від 05.07.2011 }

13) видавати відповідно до законодавства у тридцятиденний строк дозволи на придбання, зберігання, носіння, перевезення і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, щодо зберігання і використання яких встановлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також на відкриття та функціонування об'єктів, де вони

зберігаються чи використовуються, діяльність стрілецьких тирів, стрільбищ невійськового призначення та мисливських стендів, підприємств і майстерень з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боеприпасів, магазинів, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, правил поводження з ними та їх застосування; повідомляти у тридцятиденний строк про відмову у видачі зазначених дозволів; контролювати додержання правил, порядку та функціонування об'єктів, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

{ Пункт 13 частини першої статті 10 в редакції Закону N 4447-VI (4447-17) від 23.02.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом N 721-VII (721-18) від 16.01.2014 - втратив чинність на підставі Закону N 732-VII (732-18) від 28.01.2014; із змінами, внесеними згідно із Законами N 767-VII (767-18) від 23.02.2014, N 222-VIII (222-19) від 02.03.2015 }

{ Пункт 14 частини першої статті 10 виключено на підставі Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

15) повідомляти відповідним державним органам і громадським об'єднанням про аварії, пожежі, катастрофи, стихійне лихо та інші надзвичайні події, вживати невідкладних заходів для ліквідації їх наслідків, врятування людей і подання їм допомоги, охорони майна, що залишилось без нагляду;

16) брати участь у проведенні карантинних заходів під час епідемій та епізоотій;

17) сприяти забезпеченню відповідно до законодавства режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації в разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості; { Пункт 17 частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3033-III (3033-14) від 07.02.2002 }

18) охороняти на договірних засадах власність та фізичних осіб;

{ Пункт 18 частини першої статті 10 в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

19) забезпечувати збереження знайдених, вилучених у затриманих і заарештованих осіб і зданих у міліцію документів, речей, цінностей та іншого майна, вживати заходів до повернення їх законним власникам. Міліція несе відповідальність за збереження зданих цінностей і майна;

20) конвоювати, охороняти та у випадках, передбачених законом, утримувати осіб: затриманих у зв'язку із вчиненням злочину, взятих під варту, а також обвинувачених і засуджених на вимогу судових органів;

{ Пункт 20 частини першої статті 10 в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом N 245-VII (245-18) від 16.05.2013; в редакції Закону N 877-VII (877-18) від 13.03.2014 }

21) у встановленому порядку виявляти і повідомляти закладам

охорони здоров'я про осіб, які становлять групу ризику захворювання на СНІД, і здійснювати за поданням закладу охорони здоров'я з санкції прокурора привід цих осіб, а також інфікованих вірусом імунодефіциту людини, хворих на венеричні захворювання, хронічний алкоголізм і наркоманів, які вводять наркотичні засоби шляхом ін'єкцій, для обов'язкового обстеження і лікування; { Пункт 21 статті 10 в редакції Закону N 2484-12 від 19.06.92 }

21-1) здійснювати за рішенням суду привід осіб, хворих на заразні форми туберкульозу, до протитуберкульозного закладу; { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 21-1 згідно із Законом N 3537-IV (3537-15) від 15.03.2006 }

22) здійснювати привід до відповідних державних органів або установ згідно з чинним законодавством та з санкції прокурора громадян, які ухиляються від призову на військову службу;

23) подавати у межах наданих прав допомогу народним депутатам, представникам державних органів і громадських об'єднань у здійсненні їх законної діяльності, якщо їм чиниться протидія або загрожує небезпека з боку правопорушників;

24) надавати у межах наявних можливостей особам, які потерпіли від правопорушень і нещасних випадків або перебувають у безпорадному чи небезпечному для життя і здоров'я стані, у тому числі неповнолітнім, які залишилися без опікування, домедичну допомогу та іншу допомогу, а також у разі необхідності вживати передбачених Законом України "Про екстрену медичну допомогу" заходів для забезпечення надання зазначеним особам екстреної медичної допомоги;

{ Пункт 24 частини першої статті 10 в редакції Закону N 5081-VI (5081-17) від 05.07.2012 }

25) забезпечувати у порядку, встановленому законодавством України, безпеку осіб, взятих під захист, у разі надходження від них заяви, звернення керівника відповідного державного органу чи отримання оперативної та іншої інформації про загрозу їх життю, здоров'ю, житлу чи майну; { Пункт 25 статті 10 в редакції Закону N 1381-XIV (1381-14) від 13.01.2000 }

26) забезпечувати в межах своїх повноважень додержання вимог закону, виконання та контроль за рішеннями сільських, селищних, міських рад з питань охорони громадського порядку, торгівлі, утримання тварин у домашніх умовах, додержання тиші в громадських місцях тощо, а також контролювати утримання в належній чистоті вулиць, прибудинкових територій і дворів у містах та інших населених пунктах; { Пункт 26 частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1642-III (1642-14) від 06.04.2000; в редакції Законів N 1745-IV (1745-15) від 03.06.2004, N 1825-VI (1825-17) від 21.01.2010 }

27) забезпечувати громадський порядок під час проведення масових заходів комерційного характеру на кошти організацій або осіб, які їх проводять;

28) забезпечувати згідно із законом підтримання порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, виконання функції щодо державного захисту суддів, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу; { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 28 згідно із Законом N 762-IV (762-15) від 15.05.2003 }

29) забезпечувати затриманим або заарештованим (взятим під варту) особам право на юридичний захист у порядку, передбаченому цим Законом та іншими нормативно-правовими актами; { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 29 згідно із Законом N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

30) надавати допомогу державному виконавцю при проведенні виконавчих дій у випадках, передбачених законом; { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 30 згідно із Законом N 540-VI (540-17) від 18.09.2008 }

31) виконувати в межах своєї компетенції запити правоохоронних органів інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна; { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 31 згідно із Законом N 2164-VI (2164-17) від 11.05.2010 }

32) забезпечувати в межах своїх повноважень виконання вимог закону про заборону грального бізнесу в Україні; { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 32 згідно із Законом N 2852-VI (2852-17) від 22.12.2010 }

33) звертатися до суду з позовом про застосування фінансових санкцій, пов'язаних із заборною організації і проведення азартних ігор на території України. { Частину першу статті 10 доповнено пунктом 33 згідно із Законом N 3383-VI (3383-17) від 19.05.2011 }

Працівник міліції на території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу в разі звернення до нього громадян або службових осіб з заявою чи повідомленням про події, які загрожують особистій чи громадській безпеці, або у разі безпосереднього виявлення таких зобов'язаний вжити заходів до попередження і припинення правопорушень, рятування людей, подання допомоги особам, які їй потребують, встановлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, охорони місця події і повідомити про це в найближчий підрозділ міліції. { Статтю 10 доповнено частиною другою згідно із Законом N 2484-12 від 19.06.92 }

Стаття 11. Права міліції

Міліції для виконання покладених на неї обов'язків надається право:

1) вимагати від громадян і службових осіб, які порушують громадський порядок, припинення правопорушень та дій, що перешкоджають здійсненню повноважень міліції, виносити на місці усне попередження особам, які допустили малозначні адміністративні порушення, а в разі невиконання зазначених вимог застосовувати передбачені цим Законом заходи примусу;

2) перевіряти у громадян при підозрі у вчиненні правопорушень документи, що посвідчують їх особу, а також інші документи, необхідні для з'ясування питання щодо додержання правил, нагляд і контроль за виконанням яких покладено на міліцію;

3) викликати громадян і службових осіб у зв'язку з матеріалами, що знаходяться в їх провадженні;

{ Пункт 3 частини першої статті 11 в редакції Закону N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

4) виявляти і вести облік осіб, які підлягають профілактичному впливу на підставі та в порядку, встановлених законодавством, виносити їм офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки;

5) затримувати і тримати у спеціально відведених для цього приміщеннях:

осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, обвинувачених, які переховуються від слідства чи суду, засуджених, які ухиляються від виконання кримінального покарання, - на строки і в порядку, передбачені законом;

осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, для складення протоколу або розгляду справи по суті, якщо ці питання не можуть бути вирішені на місці, - на строк до трьох годин;

неповнолітніх віком до 16 років, які залишилися без опікування, - на строк до передачі законним представникам або до влаштування в установленому порядку, а неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечні діяння і не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, - до передачі їх законним представникам або направлення у приймальники-розподільники для дітей, але не більш як на вісім годин;

осіб, які перебували у громадських місцях у стані сп'яніння, якщо їх вигляд ображав людську гідність і громадську мораль або якщо вони втратили здатність самостійно пересуватися чи могли завдати шкоди оточуючим або собі, - до передачі їх в спеціальні медичні заклади або для доставки до місця проживання, а за відсутності таких - до їх витвердження;

військовослужбовців, які вчинили діяння, що підпадають під ознаки кримінального або адміністративного правопорушення, - до передачі їх військовослужбовцям Військової служби правопорядку у Збройних Силах України або військового командування;

осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу і створюють у зв'язку з цим реальну небезпеку для себе і оточуючих, - до передачі їх у лікувальні заклади, але не більш як на 24 години;

іноземців та осіб без громадянства, які розшуковуються правоохоронними органами інших держав як підозрювані, обвинувачені у вчиненні злочину або як засуджені, які ухиляються від виконання кримінального покарання, - в порядку та на строки, передбачені законодавством України, міжнародними договорами України;

{ Пункт 5 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2484-12 від 19.06.92, N 743-IV (743-15) від 15.05.2003, N 762-IV (762-15) від 15.05.2003, N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005, N 609-V (609-16) від 07.02.2007, N 1188-VI (1188-17) від 19.03.2009, N 1254-VI (1254-17) від 14.04.2009, N 2164-VI (2164-17) від 11.05.2010; в редакції Закону N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

6) проводити огляд осіб, зазначених у пункті 5 цієї статті, речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, що можуть бути речовими доказами або

використані на шкоду їх здоров'ю;

7) у випадках, передбачених законом, складати протоколи про адміністративні правопорушення, провадити особистий огляд, огляд речей, вилучення речей і документів, застосовувати інші передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення;

{ Пункт 7 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4025-VI (4025-17) від 15.11.2011 }

8) у випадках, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, накладати адміністративні стягнення або передавати матеріали про адміністративні правопорушення на розгляд інших державних органів; { Пункт 8 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

9) за дорученням слідчого органу досудового розслідування, прокурора проводити або брати участь у проведенні процесуальних дій у кримінальному провадженні та виконувати ухвали слідчого судді, суду про привід учасників кримінального провадження у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України (4651-17);

{ Пункт 9 частини першої статті 11 в редакції Закону N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

9-1) застосовувати до особи електронні засоби контролю в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України (4651-17);

{ Частину першу статті 11 доповнено пунктом 9-1 згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

10) здійснювати на підставах і в порядку, встановлених законом, гласні та негласні оперативно-розшукові заходи;

{ Пункт 10 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

11) проводити фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку, дактилоскопію осіб, які затримані за підозрою у вчиненні злочину, взяті під варту, підозрюються чи обвинувачуються у вчиненні кримінального правопорушення, а також осіб, підданих адміністративному арешту;

{ Пункт 11 частини першої статті 11 в редакції Закону N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

12) проводити аудіо-, відео-, фотофіксацію як допоміжний засіб попередження протиправних дій та розкриття правопорушень;

{ Пункт 12 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

13) вести оперативно-пошукові та криміналістичні обліки, облік адміністративних правопорушень та профілактичний облік правопорушників, документів, інші передбачені законодавством обліки; здійснювати обробку персональних даних в обсязі, структурі та порядку, що впливають із завдань та функцій, покладених на міліцію цим та іншими законами; у межах компетенції складати статистичну інформацію, забезпечувати режим доступу до інформації, надавати інформаційні послуги; { Пункт 13 частини першої статті 11 в редакції Закону N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

14) проводити огляд поклажі, багажу та огляд пасажирів

цивільних повітряних, морських і річкових суден, засобів залізничного та автомобільного транспорту згідно з чинним законодавством;

{ Пункт 14 статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2484-12 від 19.06.92 }

15) входити безперешкодно у будь-який час доби:

а) на територію і в приміщення підприємств, установ і організацій, в тому числі митниці, та оглядати їх з метою припинення злочинів, переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;

б) на земельні ділянки, в жилі та інші приміщення громадян у разі переслідування злочинця або припинення злочину, що загрожує життю мешканців, а також при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;

в) до житла чи до іншого володіння особи, яка перебуває під домашнім арештом або адміністративним наглядом, з метою перевірки виконання встановлених судом обмежень. { Підпункт "в" пункту 15 частини першої статті 11 в редакції Закону N 2537-III (2537-14) від 21.06.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

У разі опору, вчинення протидії працівник міліції може вжити заходів до їх подолання, передбачених цим Законом;

16) перебувати на земельних ділянках, в жилих та інших приміщеннях громадян за їхньою згодою, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ і організацій з повідомленням про це адміністрації з метою забезпечення безпеки громадян, громадської безпеки, запобігання злочину, виявлення і затримання осіб, які його вчинили;

17) одержувати безперешкодно і безплатно від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та об'єднань громадян на письмовий запит відомості (в тому числі й ті, що становлять комерційну та банківську таємницю), необхідні у справах про злочини, що знаходяться у провадженні міліції. Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється у порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про банки і банківську діяльність" (2121-14). Отримання від Центрального депозитарію цінних паперів, Національного банку України та депозитарних установ інформації, що міститься у системі депозитарного обліку цінних паперів, здійснюється в порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про депозитарну систему України" (5178-17);

{ Пункт 17 статті 11 в редакції Закону N 2932-12 від 26.01.93, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2922-III (2922-14) від 10.01.2002, N 5178-VI (5178-17) від 06.07.2012 }

18) повідомляти з метою профілактичного впливу державним органам, громадським об'єднанням, трудовим колективам і громадськості за місцем проживання особи про факти вчинення нею адміністративного правопорушення;

19) вносити відповідним державним органам, громадським об'єднанням або службовим особам, підприємствам, установам, організаціям обов'язкові до розгляду подання про необхідність усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень;

20) відповідно до своєї компетенції тимчасово обмежувати або забороняти доступ громадян на окремі ділянки місцевості чи об'єкти з метою забезпечення громадського порядку, громадської безпеки, охорони життя і здоров'я людей;

21) обмежувати або забороняти у випадках затримання злочинців, при аваріях, інших надзвичайних обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей, рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг; оглядати транспортні засоби і перевіряти у водіїв посвідчення водія та реєстраційний документ на транспортний засіб і відповідність вантажів, що перевозяться, товарно-транспортним документам, наявність поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката "Зелена картка"); { Абзац перший пункту 21 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1961-IV (1961-15) від 01.07.2004, N 586-VI (586-17) від 24.09.2008, N 3565-VI (3565-17) від 05.07.2011, N 222-VIII (222-19) від 02.03.2015 }

організовувати у разі необхідності медичний огляд водіїв, затримувати, відстороняти від керування транспортними засобами осіб, які перебувають у стані сп'яніння, а також тих, які не мають посвідчення водія та реєстраційного документа на транспортний засіб, тимчасово вилучати посвідчення водія; { Абзац другий пункту 21 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 586-VI (586-17) від 24.09.2008; в редакції Закону N 3565-VI (3565-17) від 05.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом N 222-VIII (222-19) від 02.03.2015 }

використовувати передбачені нормативно-правовими актами технічні засоби, в тому числі засоби фото- і відеоспостереження, для виявлення та фіксування порушень правил дорожнього руху (1306-2001-п), а у випадках, передбачених законом, тимчасово затримувати і доставляти на спеціальні майданчики чи стоянки для зберігання транспортні засоби, експлуатація яких не допускається або забороняється законом; { Абзац третій пункту 21 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 586-VI (586-17) від 24.09.2008 }

відвідувати підприємства, установи й організації для виконання контрольних і профілактичних функцій щодо забезпечення безпеки дорожнього руху;

вимагати від фізичних та юридичних осіб усунення порушень правил утримання та експлуатації автомобільних доріг, вулиць і залізничних переїздів, у встановленому порядку видавати приписи на усунення виявлених порушень, обмежувати або забороняти проведення ремонтно-будівельних робіт та здійснення інших заходів на автомобільних дорогах, вулицях і залізничних переїздах, якщо при цьому не додержуються вимоги щодо забезпечення громадської безпеки і безпеки дорожнього руху та його учасників; { Абзац п'ятий пункту 21 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 586-VI (586-17) від 24.09.2008 }

21-1) зупиняти транспортні засоби лише в разі: порушення правил дорожнього руху водіями; відсутності номерного знака на транспортному засобі або наявності номерного знака, який не відповідає встановленим вимогам, закріплений у не встановленому для цього місці, закритий іншими предметами чи забруднений, що не

дозволяє чітко визначити символи номерного знака з відстані двадцяти метрів; наявності ознак, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу; наявності даних, що свідчать про причетність транспортного засобу, його водія, пасажирів або вантажу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення; перебування транспортного засобу в розшуку; наявності даних про використання транспортного засобу з протиправною метою; необхідності опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути; необхідності залучення водія транспортного засобу для надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або працівникам міліції чи як свідка при оформленні протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод; проведення цільових заходів (операції, відпрацювання, оперативні плани) для перевірки документів на право користування і керування транспортним засобом, документів на транспортний засіб; виконання рішень про обмеження чи заборону руху, прийнятих уповноваженими на це державними органами; якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху; порушення визначеного порядку встановлення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв. Працівник підрозділу міліції повинен повідомити водія про причину зупинення транспортного засобу, суть вчиненого правопорушення;
{ Частину першу статті 11 доповнено пунктом 21-1 згідно із Законом N 3565-VI (3565-17) від 05.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

22) анулювати виданий юридичній особі або фізичній особі - підприємцю дозвіл на придбання, зберігання, носіння, перевезення і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боеприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, щодо зберігання і використання яких встановлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, у разі невиконання встановлених правил, порядку користування і поведінки з ними або у разі недоцільності їх подальшого зберігання; вилучати при необхідності зазначені предмети, матеріали і речовини або опечатувати і закривати об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються, стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боеприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, правил поведінки з ними та їх застосування, до усунення порушень відповідних правил та порядку; анулювати дозволи на відкриття та функціонування об'єктів, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

анулювати дозволи на придбання, зберігання і носіння зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боеприпасів, видані громадянам, якщо вони порушують установлені правила, порядок їх зберігання чи використання, зловживають спиртними напоями, вживають наркотичні засоби без призначення лікаря, інші одурманюючі засоби, страждають на психічні розлади, та в інших передбачених законодавством випадках;

оглядати за участю адміністрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців чи їх представників приміщення, де знаходяться

зброю, спеціальні засоби індивідуального захисту та активної оборони, боеприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких установлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки додержання правил поведінки з ними та їх використання;

оглядати зброю, спеціальні засоби індивідуального захисту та активної оборони, боеприпаси, що знаходяться у громадян, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких установлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також місця їх зберігання;

{ Пункт 22 частини першої статті 11 в редакції Закону N 4447-VI (4447-17) від 23.02.2012 }

23) вилучати у громадян і службових осіб предмети і речі, заборонені або обмежені в обороті, а також документи з ознаками підробки, знищувати ці предмети, речі та документи або передавати їх за призначенням у встановленому порядку;

24) вимагати від керівників підприємств, установ і організацій пояснення по фактах порушення законодавства, перевірка додержання якого віднесена до компетенції міліції, а також у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, проводити перевірки по фактах порушення законодавства, контроль за додержанням якого віднесено до компетенції міліції, вимагати проведення інвентаризацій і ревізій відповідних сфер фінансово-господарської діяльності.

Органи міліції вправі приступити до проведення перевірки суб'єктів господарської діяльності за умови наявності направлення на перевірку, яке складається за формою, встановленою Міністерством внутрішніх справ України. У направленні на перевірку зазначаються дата його видачі, назва підрозділу міліції, мета, вид, підстави, дата початку та дата закінчення перевірки, посади, звання та прізвища посадових осіб підрозділу міліції, які проводитимуть перевірку. Направлення на перевірку є дійсним за умови наявності підпису керівника підрозділу міліції, скріпленого печаткою органу міліції;

за рішенням суду в присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, вилучати і вилучати оригінали документів, що свідчать про правопорушення, зразки сировини і продукції, а до ухвалення такого рішення суду - в присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, вивчати документи, що свідчать про правопорушення, за рахунок відповідного органу міліції робити з них копії із залишенням особам, щодо яких проводиться перевірка, опису документів, з яких виготовлено копії, опечатувати каси, склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі;

{ Пункт 24 частини першої статті 11 в редакції Закону N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

25) користуватися безплатно всіма видами громадського транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі), а також попутним транспортом. Під час службових відряджень працівники міліції мають право на позачергове придбання квитків на всі види транспорту і розміщення в готелях при пред'явленні

службового посвідчення і посвідчення про відрядження. В разі невідкладних службових поїздок вони забезпечуються квитками на проїзд незалежно від наявності місць;

{ Пункт 25 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015 }

26) використовувати безперешкодно транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям і громадянам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, транспортних засобів спеціального призначення), для проїзду до місця події, стихійного лиха, доставки в лікувальні заклади осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги, для переслідування правопорушників та їх доставки в міліцію.

Використання з цієї метою транспортних засобів, що належать підприємствам, установам і організаціям, здійснюється безплатно. Відшкодування збитків та витрат за використання транспорту громадян здійснюється відповідно до вимог статті 25 цього Закону та інших актів чинного законодавства;

27) користуватися у невідкладних випадках безперешкодно і безплатно засобами зв'язку, що належать підприємствам, установам і організаціям, а засобами зв'язку, що належать громадянам, - за їх згодою;

{ Пункт 27 статті 11 в редакції Закону N 2484-12 від 19.06.92 }

28) користуватися безплатно засобами масової інформації з метою встановлення обставин вчинення злочинів та осіб, які їх вчинили, свідків, потерпілих, розшуку злочинців, які втекли, осіб, які пропали безвісти, та з іншою метою, що пов'язана з необхідністю подання допомоги громадянам, підприємствам, установам і організаціям у зв'язку з виконанням міліцією покладених на неї обов'язків.

Службові особи, які без поважних причин відмовились подати допомогу працівникові міліції в реалізації його прав, передбачених пунктами 24-28 статті 11, підлягають відповідальності за чинним законодавством;

29) матеріально і морально заохочувати громадян, які подають допомогу в охороні правопорядку та боротьбі із кримінальними правопорушеннями;

{ Пункт 29 частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

30) зберігати, носити і застосовувати спеціальні засоби та зброю;

31) видавати у разі наявності небезпеки для життя і здоров'я особам, взятим під захист, відповідно до чинного законодавства зброю, спеціальні засоби індивідуального захисту та сповіщення про небезпеку;

{ Статтю 11 доповнено пунктом 31 згідно із Законом N 1381-XIV (1381-14) від 13.01.2000 }

32) звертатися у межах своєї компетенції із запитами до правоохоронних органів інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна.

{ Статтю 11 доповнено пунктом 32 згідно із Законом N 2164-VI (2164-17) від 11.05.2010 }

При здійсненні заходів із запобігання, виявлення і розкриття кримінальних правопорушень у сфері податкового законодавства права, передбачені пунктами 2, 3, абзацами другим, третім пункту 5, пунктами 6-19, 23-31 частини першої цієї статті, надаються виключно органам податкової міліції у межах їх компетенції.

{ Статтю 11 доповнено частиною згідно із Законом N 2181-III (2181-14) від 21.12.2000 - набуває чинності з 1 квітня 2001 року; в редакції Закону N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

Р о з д і л   І І І

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ, СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ І ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Стаття 12. Умови і межі застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї

Міліція має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених цим Законом.

Застосуванню сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї повинно передувати попередження про намір їх використання, якщо дозволяють обставини. Без попередження фізична сила, спеціальні засоби і зброя можуть застосовуватися, якщо виникла безпосередня загроза життю або здоров'ю громадян чи працівників міліції, а також у районі проведення антитерористичної операції.

{ Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1633-VII (1633-18) від 12.08.2014 }

Забороняється застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю до жінок з явними ознаками вагітності, осіб похилого віку або з вираженими ознаками інвалідності та малолітніх, крім випадків вчинення ними групового нападу, що загрожує життю і здоров'ю людей, працівників міліції, або збройного нападу чи збройного опору.

У разі неможливості уникнути застосування сили вона не повинна перевищувати міри, необхідної для виконання покладених на міліцію обов'язків і має зводитись до мінімуму можливості завдання шкоди здоров'ю правопорушників та інших громадян. При завданні шкоди міліція забезпечує подання необхідної допомоги потерпілим в найкоротший строк.

Про застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї, а також про будь-які ушкодження або смерть, які спричинені особі внаслідок застосування працівником міліції заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї, працівник міліції негайно та письмово доводить до відома безпосереднього начальника для сповіщення прокуророві.

{ Частина статті 12 в редакції Закону N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

Перевищення повноважень по застосуванню сили, в тому числі

спеціальних засобів і зброї, тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

{ Дію статті 12 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Стаття 13. Застосування засобів впливу

Працівники міліції мають право застосовувати заходи фізичного впливу, в тому числі прийоми рукопашного бою, для припинення правопорушень, подолання протидії законним вимогам міліції, яка здійснюється із застосуванням сили щодо працівників міліції або інших осіб, якщо інші способи були застосовані та не забезпечили виконання покладених на міліцію обов'язків.

Міліція може направляти спеціальні підрозділи міліції для забезпечення проведення контролюючими органами перевірок суб'єктів господарської діяльності лише за рішенням судді або суду.

Дозвіл на направлення спеціального підрозділу міліції надається лише у випадках, коли перевірка проводиться в рамках кримінального провадження.

{ Частина третя статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

Органам міліції забороняється використовувати фізичний та психологічний вплив для забезпечення проведення контролюючими органами планових та позапланових перевірок суб'єктів господарської діяльності, у тому числі шляхом демонстрації зброї, спеціальних засобів, погроз їх застосування.

Органам міліції забороняється направлення спеціальних підрозділів міліції для забезпечення проведення слідчих дій, використання при їх проведенні спеціальних засобів, що приховують зовнішність (масок для обличчя, шоломів тощо), а також демонстрація зброї чи спеціальних засобів, крім виняткових випадків під час проведення слідчої дії у кримінальному провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину та наявності достатніх підстав вважати, що проведенню слідчої дії буде чинитися фізичний опір чи іншим чином унеможливлено досягнення її мети. Дії, передбачені цією частиною статті, можуть бути здійснені лише з дозволу прокурора, крім невідкладних випадків, коли затримка в проведенні слідчої дії може призвести до неможливості досягнення її мети (у такому разі прокурор невідкладно повідомляється про здійснення відповідних дій).

{ Статтю 13 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

{ Стаття 13 в редакції Закону N 2322-IV (2322-15) від 12.01.2005 }

{ Дію статті 13 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Стаття 14. Застосування спеціальних засобів

Працівники міліції мають право застосовувати наручники, гумові кийки, засоби зв'язування, сльозоточиві речовини, світлозвуккові пристрої відволікаючої дії, пристрої для відкриття приміщень і примусової зупинки транспорту, водомети, бронемашини

та інші спеціальні і транспортні засоби, а також використовувати службових собак у таких випадках:

1) для захисту громадян і самозахисту від нападу та інших дій, що створюють загрозу їх життю або здоров'ю;

{ Дію пункту 1 частини першої статті 14 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

2) для припинення масових безпорядків і групових порушень громадського порядку;

3) для відбиття нападу на будівлі, приміщення, споруди і транспортні засоби, незалежно від їх належності, або їх звільнення у разі захоплення;

{ Дію пункту 3 частини першої статті 14 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

4) для затримання і доставки в міліцію або інше службове приміщення осіб, які вчинили правопорушення, а також для конвоювання і тримання осіб, затриманих і підданих арешту, взятих під варту, якщо зазначені вище особи чинять опір працівникам міліції або якщо є підстави вважати, що вони можуть вчинити втечу чи завдати шкоди оточуючим або собі;

5) для припинення масового захоплення землі та інших дій, що можуть призвести до зіткнення груп населення, а також діянь, які паралізують роботу транспорту, життєдіяльності населених пунктів, посягають на громадський спокій, життя і здоров'я людей;

6) для припинення опору працівникові міліції та іншим особам, які виконують службові або громадські обов'язки по охороні громадського порядку і боротьбі із злочинністю;

7) для звільнення заручників.

Вид спеціального засобу, час початку та інтенсивність його застосування визначаються з урахуванням обстановки, що склалася, характеру правопорушення і особи правопорушника.

{ Дію частини другої статті 14 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Повний перелік спеціальних засобів, а також правила їх застосування встановлюються Кабінетом Міністрів України за висновком центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, і Генеральної прокуратури України і публікуються в засобах масової інформації.

{ Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2484-12 від 19.06.92, N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

{ Дію частини третьої статті 14 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Стаття 15. Застосування вогнепальної зброї

Працівники міліції як крайній захід мають право застосовувати вогнепальну зброю у таких випадках:

1) для захисту громадян від нападу, що загрожує їх життю і здоров'ю, а також звільнення заручників;

2) для відбиття нападу на працівника міліції або членів його сім'ї, якщо їх життю або здоров'ю загрожує небезпека; { Пункт другий частини першої статті 15 в редакції Закону N 101/95-ВР від 14.03.95 }

{ Дію пункту 2 частини першої статті 15 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

3) для відбиття нападу на охоронювані об'єкти, конвої, жилі приміщення громадян, приміщення державних і громадських підприємств, установ і організацій, а також звільнення їх у разі захоплення;

{ Дію пункту 3 частини першої статті 15 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

4) для затримання особи, яку застали при вчиненні тяжкого злочину і яка намагається втекти;

5) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожує життю і здоров'ю працівника міліції;

{ Дію пункту 5 частини першої статті 15 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

6) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю громадян або працівника міліції.

Працівники міліції мають право застосовувати вогнепальну зброю у районі проведення антитерористичної операції.

{ Статтю 15 доповнено новою частиною згідно із Законом N 1633-VII (1633-18) від 12.08.2014 }

Забороняється застосовувати і використовувати вогнепальну зброю при значному скупченні людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи.

{ Дію частини статті 15 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Працівники міліції мають право використовувати зброю для подання сигналу тривоги або виклику допомоги, для знешкодження тварини, яка загрожує життю і здоров'ю громадян або працівника міліції.

{ Дію частини статті 15 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від

06.07.99 }

{ Частина статті 15 виключено на підставі Закону N 101/95-ВР від 14.03.95 }

Стаття 15-1. Гарантії особистої безпеки озброєного працівника міліції

Працівник міліції має право оголити вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, яка склалася, можуть виникнути підстави для її застосування. При затриманні злочинців чи правопорушників або осіб, яких працівник міліції запідозрив у скоєнні злочинів чи правопорушень, а також при перевірці документів у підозрілих осіб, працівник міліції може привести у готовність вогнепальну зброю, що є попередженням про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує працівник міліції із вогнепальною зброєю в руках, наблизитись до нього, скоротивши при цьому визначену ним відстань, чи доторкнутись до зброї, дають працівникові міліції право застосувати вогнепальну зброю.

{ Закон доповнено статтею 15-1 згідно з Законом N 101/95-ВР від 14.03.95 }

{ Дію статті 15-1 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Р о з д і л   І V

СЛУЖБА В МІЛІЦІЇ

Стаття 16. Особовий склад міліції

Особовий склад міліції складається з працівників, що проходять державну службу в підрозділах міліції, яким відповідно до чинного законодавства присвоєно спеціальні звання міліції.

Працівники міліції мають єдиний формений одяг, зразки якого затверджуються Кабінетом Міністрів України, що видається безплатно, і відзнаки. Працівникам міліції видається службове посвідчення.

Використання спеціальних звань, відзнак, форми одягу і службового посвідчення працівника міліції особою, яка не є працівником міліції, тягне за собою відповідальність за законом.

{ Дія частини третьої статті 16 поширюється на начальницький і рядовий склад органів внутрішніх справ згідно з Постановою ВР N 3135-12 від 22.04.93 }

Стаття 17. Прийняття на службу до міліції

На службу до міліції приймаються на контрактній основі громадяни України, які досягли 18-річного віку (крім випадків, встановлених законодавством), мають повну загальну середню освіту, володіють державною мовою, здатні за своїми особистими, діловими і моральними якостями, фізичною підготовкою і станом здоров'я виконувати покладені на міліцію завдання. При прийнятті на службу до міліції може бути встановлено випробування строком до одного

року.

Стосовно осіб, які претендують на службу в міліції, за їх письмовою згодою проводиться спеціальна перевірка в порядку, встановленому Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).

Особи, які претендують на службу в міліції, до призначення на відповідну посаду подають за місцем майбутньої служби декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за формою і в порядку, що встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17), та зобов'язані повідомити керівництву органу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких їм осіб.

Працівники міліції не можуть мати в безпосередньому підпорядкуванні або бути безпосередньо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

У разі виникнення обставин, що порушують вимоги частини четвертої цієї статті, відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк. Якщо у зазначений строк ці обставини добровільно ними не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи в місячний строк з дня виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає безпосереднє підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває в підпорядкуванні, підлягає звільненню із служби.

Працівникам міліції забороняється брати участь у роботі колегіальних органів під час розгляду питань щодо призначення на посаду близьких їм осіб та в будь-який інший спосіб впливати на прийняття такого рішення.

{ Частина восьму статті 17 виключено на підставі Закону N 1242-VII (1242-18) від 06.05.2014 }

Не може бути прийнята на службу до міліції особа, яка має не погашену або не зняту судимість за вчинення злочину, крім реабілітованої, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

Працівники міліції складають присягу, текст якої затверджується Кабінетом Міністрів України.

Примітка. Терміни "безпосереднє підпорядкування" і "близька особа" вживаються у значеннях, наведених у Законі України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).

{ Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2484-12 від 19.06.92; в редакції Законів N 3999-VI (3999-17) від 03.11.2011, N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

Стаття 18. Проходження служби в міліції

Порядок та умови проходження служби в міліції регламентуються Положенням про проходження служби особовим складом органів внутрішніх справ, затверджуваним Кабінетом Міністрів України.

Особи, прийняті на службу до міліції, в тому числі слухачі й курсанти вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, які перебувають на військовому обліку військовозобов'язаних, на час служби знімаються з нього і перебувають у кадрах Міністерства внутрішніх справ України.

{ Частина друга статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007, N 3455-VI (3455-17) від 02.06.2011 }

{ Частину третю статті 18 виключено на підставі Закону N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007 }

Працівник міліції, який є депутатом місцевої ради, прикомандировується на час постійної роботи до відповідної місцевої ради з залишенням на службі в органах внутрішніх справ. По закінченні постійної роботи в Раді або раніше цього строку депутат місцевої ради за його бажанням направляється в розпорядження Міністерства внутрішніх справ України з правом зайняття попередньої або за його згодою іншої рівноцінної посади.

{ Частина четверта статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005 }

Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України за державним замовленням здійснюється на підставі договору про навчання, який укладається між навчальним закладом, головним управлінням, управлінням Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві або Севастополі та особою, яка навчається. Типову форму договору затверджує Міністерство внутрішніх справ України за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

{ Статтю 18 доповнено новою частиною згідно із Законом N 3455-VI (3455-17) від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015 }

Установлення правових відносин між курсантами вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, яким не виповнилося 18 років, і державою здійснюється відповідно до вимог Цивільного кодексу України (435-15).

{ Статтю 18 доповнено новою частиною згідно із Законом N 3455-VI (3455-17) від 02.06.2011 }

Курсанти вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України у разі дострокового розірвання договору через небажання продовжувати навчання або через недисциплінованість чи в разі відмови від подальшого проходження служби на посадах начальницького складу органів внутрішніх справ після закінчення вищого навчального закладу, а також особи начальницького складу органів внутрішніх справ, які звільняються із служби протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу Міністерства внутрішніх справ України за власним бажанням, через службову невідповідність або за порушення дисципліни, відшкодовують Міністерству внутрішніх справ України витрати, пов'язані з їх утриманням у вищому навчальному закладі, в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України. У разі відмови від добровільного відшкодування витрат таке відшкодування здійснюється в судовому порядку.

{ Статтю 18 доповнено новою частиною згідно із Законом N 3455-VI (3455-17) від 02.06.2011 }

При звільненні зі служби в міліції за ініціативою адміністрації у разі відхилення скарги з цього приводу вищестоящими в порядку підлеглості службовою особою чи органом звільнений працівник міліції має право оскаржити звільнення в суд.
{ Частина статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 762-IV (762-15) від 15.05.2003 }

Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України затверджується Верховною Радою України.

Працівники міліції вправі створювати професійні спілки. Вони не можуть бути членами політичних партій.
{ Частина статті 18 в редакції Закону N 2484-12 від 19.06.92; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Працівникам міліції забороняється займатися будь-якими видами іншої оплачуваної (крім викладацької, наукової, творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) та підприємницької діяльності, а також організовувати страйки або брати в них участь.
{ Частина статті 18 в редакції Законів N 2484-12 від 19.06.92, N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

На працівників міліції поширюються інші вимоги та обмеження, встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).
{ Статтю 18 доповнено частиною дванадцятю згідно із Законом N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

Кодекс професійної етики та поведінки працівників міліції затверджується Міністром внутрішніх справ України.
{ Статтю 18 доповнено частиною тринадцятю згідно із Законом N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

Працівники міліції зобов'язані подавати щороку до 1 квітня за місцем служби декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, що встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).
{ Статтю 18 доповнено частиною чотирнадцятю згідно із Законом N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

Працівники міліції, яких притягнуто до відповідальності за вчинення адміністративного корупційного правопорушення, пов'язаного з порушенням обмежень, передбачених Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17), або кримінального правопорушення, звільняються із служби у триденний строк з дня отримання відповідним органом внутрішніх справ копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили.
{ Статтю 18 доповнено частиною п'ятнадцятю згідно із Законом N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом N 224-VII (224-18) від 14.05.2013 }
{ Дія статті 18 поширюється на начальницький і рядовий склад органів внутрішніх справ згідно з Постановою ВР N 3135-12 від 22.04.93 }

Стаття 18-1. Врегулювання конфлікту інтересів

У разі виникнення конфлікту інтересів під час виконання

службових повноважень працівник міліції зобов'язаний негайно доповісти про це своєму безпосередньому начальникові. Безпосередній начальник працівника міліції зобов'язаний вжити всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання конфлікту інтересів, шляхом доручення виконання відповідного службового завдання іншій посадовій особі, особистого виконання службового завдання чи в інший спосіб, передбачений законодавством.

Примітка. Термін "конфлікт інтересів" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).

{ Закон доповнено статтею 18-1 згідно із Законом N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

Стаття 19. Оплата праці працівників міліції

Форми і розміри грошового забезпечення працівників міліції встановлюються Кабінетом Міністрів України і повинні забезпечувати достатні матеріальні умови для комплектування якісного особового складу міліції, диференційовано враховувати характер і умови роботи, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності і компенсувати їх фізичні та інтелектуальні затрати.

{ Частина перша статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

{ Дія частини першої статті 19 поширюється на начальницький і рядовий склад органів внутрішніх справ згідно з Постановою ВР N 3135-12 від 22.04.93 }

Органи місцевого самоврядування можуть проводити для працівників міліції додаткові виплати понад встановлені Кабінетом Міністрів України розміри.

{ Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

{ Частиною третьою статті 19 виключено на підставі Закону N 2484-12 від 19.06.92 }

За працівниками міліції, захопленими в полон або заручниками, або визнаними в установленому законом порядку безвісно відсутніми, зберігаються грошове та інші види забезпечення. Сім'ям зазначених працівників міліції щомісячно виплачується грошове забезпечення, у тому числі додаткові та інші види грошового забезпечення, у розмірах, встановлених працівнику міліції на день захоплення його в полон або заручником, або визнання в установленому законом порядку безвісно відсутнім.

{ Статтю 19 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 324-VIII (324-19) від 09.04.2015 }

Грошове забезпечення виплачується таким членам сімей працівників міліції:

дружині (чоловіку), а в разі її (його) відсутності - повнолітнім дітям, які постійно, переважно або тимчасово проживають разом з нею (ним), або законним представникам (опікунам, піклувальникам) чи усиновлювачам неповнолітніх дітей (інвалідів з дитинства - незалежно від їх віку), а також особам, які перебувають на утриманні працівників міліції, або батькам працівників міліції рівними частками, якщо працівники міліції не перебувають у шлюбі і не мають дітей. При цьому виплата грошового

забезпечення цим членам сімей здійснюється до повного з'ясування обставин захоплення працівників міліції у полон або заручниками, або їх звільнення чи визнання у встановленому законом порядку безвісно відсутніми чи оголошення померлими. У всіх випадках виплата грошового забезпечення здійснюється не більш ніж до дня виключення працівника міліції з кадрів Міністерства внутрішніх справ України в установленому порядку.

{ Статтю 19 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 324-VIII (324-19) від 09.04.2015 }

У разі індексації грошового забезпечення працівників міліції грошове забезпечення членам сімей працівників міліції, захоплених у полон або заручниками, а також визнаних в установленому законом порядку безвісно відсутніми, виплачується з урахуванням такої індексації.

{ Статтю 19 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 324-VIII (324-19) від 09.04.2015 }

Р о з д і л V

ПРАВОВИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ЇХ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ

{ Назва розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

Стаття 20. Правове становище працівників міліції

Працівник міліції є представником державного органу виконавчої влади.

Законні вимоги працівників міліції є обов'язковими для виконання громадянами і службовими особами.

Працівник міліції при виконанні покладених на нього обов'язків керується тільки законом, діє в його межах і підпорядковується своїм безпосередньому і прямому начальникам. Ніхто інший, за винятком уповноважених службових осіб, у передбачених законом випадках не вправі втручатися в законну діяльність працівника міліції.

Ніхто не має права покласти на працівника міліції виконання обов'язків, не передбачених чинним законодавством.

Втручання в діяльність міліції тягне за собою відповідальність за законом.

Стаття 21. Правовий захист працівників міліції та громадян, які сприяють міліції в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю

Працівники міліції перебувають під захистом держави, що здійснюється в порядку і випадках, передбачених законом. { Частина перша статті 21 в редакції Закону N 1381-XIV (1381-14) від 13.01.2000 }

{ Дію частини першої статті 21 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Держава гарантує захист життя, здоров'я, честі, гідності, житла, майна працівника міліції, членів його сім'ї та близьких родичів від злочинних посягань та інших протиправних дій. { Частина друга статті 21 в редакції Закону N 1381-XIV (1381-14) від 13.01.2000 }

{ Дію частини другої статті 21 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Образа працівника міліції, опір, погроза, насильство та інші дії, які перешкоджають виконанню покладених на працівника міліції завдань, тягнуть за собою встановлену законом відповідальність.

{ Дію частини третьої статті 21 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Правопорушення щодо пенсіонера міліції, членів його сім'ї, вчинені у зв'язку з його попередньою службовою діяльністю, а так само щодо особи, яка сприяє міліції в охороні громадського порядку і боротьбі із злочинністю, та членів її сім'ї, тягнуть за собою відповідальність за законом. { Статтю 21 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 2484-12 від 19.06.92 }

Працівник міліції має право оскаржити до суду прийняті щодо нього рішення службових осіб органів внутрішніх справ, якщо вважає, що вони ущемлюють його гідність і особисті права, які не пов'язані із службовою діяльністю.

{ Дію частини п'ятої статті 21 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

Звільнення працівника міліції зі служби у зв'язку з обвинуваченням у вчиненні злочину допускається тільки після набуття звинувачувальним вироком законної сили.

{ Дію частини шостої статті 21 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

У разі затримання працівника міліції за підозрою у вчиненні злочину або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою його тримають у призначених для цього установах органів внутрішніх справ окремо від інших осіб або на гарнізонній гауптвахті. { Частина сьома статті 21 в редакції Закону N 2484-12 від 19.06.92 }

{ Дію частини сьомої статті 21 поширено на особовий склад Державної фельд'єгерської служби України при Державному комітеті зв'язку та інформатизації України згідно із Законом N 834-XIV (834-14) від 06.07.99 }

{ Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2484-12 від 19.06.92 }

Стаття 22. Соціальний захист працівників міліції

Держава гарантує працівникам міліції соціальний захист.

Працівники міліції користуються пільгами при розподілі житла, встановленні квартирних телефонів, влаштуванні дітей у дошкільні

заклади, вирішенні інших питань соціально-побутового забезпечення у порядку, передбаченому законодавством України.

Жила площа працівникам міліції надається місцевими радами, відповідними міністерствами та відомствами у першочерговому порядку.

{ Частина третя статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015 }

Працівникам міліції та членам їх сімей надається 50-відсоткова знижка плати за користування житлом та комунальними послугами, за паливо в межах норм, встановлених законодавством.

{ Частина четверта статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008; частина четверта статті 22 в редакції Закону N 1166-VII (1166-18) від 27.03.2014 }

Працівники міліції, які живуть і працюють у сільській місцевості та в селищах міського типу, і члени їх сімей, які проживають з ними, забезпечуються безплатно житлом з опаленням і освітленням за встановленими нормами, а також користуються іншими пільгами, передбаченими законодавством.

{ Офіційне тлумачення положень частини п'ятої статті 22 див. в Рішенні Конституційного Суду N 5-рп/99 (v005p710-99) від 03.06.99 }

За працівниками міліції, звільненими зі служби за віком, хворобою або вислугою років, зберігається право на пільги згідно з цим Законом.

{ Статтю 22 доповнено частиною згідно із Законом N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008; частина шоста статті 22 в редакції Закону N 1166-VII (1166-18) від 27.03.2014 }

Установити, що пільги, передбачені частинами четвертою, п'ятою та шостою цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунок на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{ Частина статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2484-12 від 19.06.92, N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008; частина сьома статті 22 в редакції Законів N 1166-VII (1166-18) від 27.03.2014, N 76-VIII (76-19) від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення" (76-19) }

Працівники міліції мають право на одержання кредитів на індивідуальне і кооперативне житлове будівництво в розстрочку на 20 років з погашенням 50 процентів наданої позики за рахунок відповідних фондів Міністерства внутрішніх справ України і місцевих бюджетів.

Місцеві ради можуть продавати на пільгових умовах житло працівникам міліції із знижкою до 50 процентів його вартості.

Міліція може мати службовий житловий фонд.

Працівникам міліції, які використовують у службових цілях особистий транспорт, виплачується грошова компенсація у встановлених розмірах.

Для працівників міліції встановлюється 41-годинний робочий тиждень. У необхідних випадках особи рядового і начальницького складу несуть службу понад встановлену тривалість робочого часу, а також у вихідні та святкові дні.

Оплата праці в надурочний і нічний час, у вихідні та святкові дні провадиться відповідно до вимог законодавства.

Працівники органів внутрішніх справ та члени їх сімей, які проживають разом з ними, користуються безплатним медичним обслуговуванням у закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України. За працівниками органів внутрішніх справ, звільненими зі служби за віком, хворобою або вислугою років, зберігається право на обслуговування цими ж закладами.
{ Статтю 22 доповнено частиною згідно із Законом N 1142-VI (1142-17) від 18.03.2009 }

Зміна підпорядкування закладів охорони здоров'я, у тому числі санаторно-курортних, підпорядкованих Міністерству внутрішніх справ України, не допускається.
{ Статтю 22 доповнено частиною згідно із Законом N 1142-VI (1142-17) від 18.03.2009 }

Місцеві ради можуть встановлювати й інші не передбачені цим Законом гарантії соціальної захищеності працівників міліції.

Стаття 23. Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) або каліцтва працівника міліції та компенсація заподіяння шкоди його майну

{ Назва статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

{ Частину першу статті 23 виключено на підставі Закону N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

{ Частину другу статті 23 виключено на підставі Закону N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

У разі загибелі (смерті) працівника міліції, який перебував на службі в органах внутрішніх справ, під час виконання ним службових обов'язків сім'ї загиблого (померлого), його батькам та утриманцям виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 500-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб, в порядку та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.
{ Частина третя статті 23 в редакції Законів N 328-V (328-16) від 03.11.2006, N 208-VIII (208-19) від 13.02.2015 }

За сім'єю загиблого працівника міліції зберігається право на одержання жилої площі. Їй надається позачергово жила площа протягом трьох місяців з дня загибелі працівника міліції у приватну власність.

За дітьми працівника міліції, який загинув або помер у зв'язку з виконанням службових обов'язків, до досягнення ними повноліття, а також за непрацездатними членами сім'ї, які перебували на його утриманні, зберігається право на пільги по оплаті житла, комунальних послуг, палива за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{ Частина п'ята статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2932-12 від 26.01.93; в редакції Закону N 76-VIII (76-19) від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення" (76-19) }

У разі поранення (контузії, травми або каліцтва), заподіяного працівнику міліції під час виконання ним службових обов'язків, яке призвело до встановлення йому інвалідності, а також інвалідності, що настала в період проходження служби в органах внутрішніх справ або не пізніше ніж через три місяці після звільнення зі служби чи після закінчення цього строку, але внаслідок захворювання або нещасного випадку, що мали місце в період проходження служби в органах внутрішніх справ, залежно від ступеня втрати працездатності йому виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 250-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб, - у разі встановлення інвалідності I групи, 200-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб, - у разі встановлення інвалідності II групи, 150-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб, - у разі встановлення інвалідності III групи в порядку та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України. Визначення ступеня втрати працездатності працівником міліції у період проходження служби в органах внутрішніх справ у кожному випадку ушкодження здоров'я здійснюється в індивідуальному порядку відповідно до законодавства.

{ Частина шоста статті 23 в редакції Законів N 328-V (328-16) від 03.11.2006, N 208-VIII (208-19) від 13.02.2015 }

У разі отримання працівником міліції поранення (контузії, травми або каліцтва) під час виконання ним службових обов'язків, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення йому інвалідності, одноразова грошова допомога призначається і виплачується у розмірі, визначеному Кабінетом Міністрів України. При цьому розмір одноразової грошової допомоги не повинен бути меншим за 20-кратний прожитковий мінімум, встановлений законом для працездатних осіб, та більшим за 100-кратний прожитковий мінімум, встановлений законом для працездатних осіб.

{ Статтю 23 доповнено частиною згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 - набирає чинності з 1 січня 2008 року; в редакції Закону N 208-VIII (208-19) від 13.02.2015 }

Якщо працівник міліції та члени його сім'ї одночасно мають право на отримання одноразової грошової допомоги з підстав, передбачених цією статтею, та одноразової грошової допомоги або компенсаційної виплати, встановлених іншими законами, виплата відповідних грошових сум здійснюється за однією з підстав за вибором особи, яка має право на отримання таких виплат.

{ Статтю 23 доповнено частиною згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

Збитки, завдані майну працівника міліції чи його близьким

родичам у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, компенсуються у встановленому законом порядку в повному обсязі і за рахунок коштів відповідного бюджету.

{ Частина десяту статті 23 виключено на підставі Закону N 208-VIII (208-19) від 13.02.2015 }

Стаття 23-1. Пенсійне забезпечення працівників міліції

Пенсійне забезпечення працівників міліції після звільнення їх зі служби в органах внутрішніх справ здійснюється в порядку та на умовах, встановлених Законом України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" (2262-12).

{ Закон доповнено статтею 23-1 згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

Стаття 24. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення міліції

Фінансування і матеріально-технічне забезпечення міліції здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів, які надходять на підставі договорів від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян, а також інших джерел, не заборонених законодавством. { Частина перша статті 24 в редакції Законів N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008, N 309-VI (309-17) від 03.06.2008 }

Пільги, компенсації та гарантії, встановлені цим Законом, надаються за рахунок і в межах коштів, передбачених на утримання бюджетних установ (підприємств, організацій) у кошторисах або фінансових планах. { Частина друга статті 24 в редакції Закону N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

Загальна структура та чисельність Міністерства внутрішніх справ України затверджується Верховною Радою України. Гранична чисельність працівників центрального апарата Міністерства внутрішніх справ України затверджується Кабінетом Міністрів України. { Частина третя статті 24 в редакції Закону N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

{ Щодо дії частини третьої статті 24 додатково див. Закони N 1577-IV (1577-15) від 04.03.2004, N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005, N 3235-IV (3235-15) від 20.12.2005, N 489-V (489-16) від 19.12.2006 }

Чисельність підрозділів міліції, що здійснюють охорону об'єктів за договорами, і перелік таких об'єктів встановлюються в цілому по республіці Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства внутрішніх справ України.

Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад надають безоплатно органам і підрозділам міліції службові приміщення, а

дільничним інспекторам міліції - приміщення для роботи, обладнані меблями і засобами зв'язку. { Частина п'ята статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005 }

Підрозділам міліції, які утримуються за рахунок коштів, що надходять на підставі договорів, відповідні міністерства і відомства надають безоплатно службові приміщення, обладнані меблями і засобами зв'язку, транспорт, криміналістичну та іншу техніку.

Підприємства, установи й організації за згодою трудових колективів можуть виділяти міліції додаткові кошти, транспорт та іншу техніку, необхідні для охорони громадського порядку і боротьби із злочинністю.

Підрозділам міліції, що обслуговують об'єкти транспортної інфраструктури, відповідні транспортні відомства безоплатно надають службові приміщення, обладнані меблями, засобами зв'язку, і несуть витрати по їх експлуатації.
{ Частина восьма статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 193-VIII (193-19) від 12.02.2015 }

Стаття 25. Відповідальність працівників міліції

Працівник міліції у межах повноважень, наданих цим Законом та іншими законодавчими актами, самостійно приймає рішення і несе за свої протиправні дії або бездіяльність дисциплінарну чи кримінальну відповідальність.

При порушенні працівником міліції прав і законних інтересів громадянина міліція зобов'язана вжити заходів до поновлення цих прав, відшкодування завданих матеріальних збитків, на вимогу громадянина публічно вибачитися.

Працівник міліції, який виконує свої обов'язки відповідно до наданих законодавством повноважень та у межах закону, не несе відповідальності за завдані збитки. Такі збитки компенсуються за рахунок держави.

Дії працівника міліції можуть бути оскаржені у встановленому порядку до органів внутрішніх справ, суду або прокурору.

Службова особа міліції, яка порушила вимоги закону або неналежно виконує свої обов'язки, несе відповідальність у встановленому порядку.

Р о з д і л VI

КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ МІЛІЦІЇ

Стаття 26. Контроль за діяльністю міліції

Контроль за діяльністю міліції здійснюють Кабінет Міністрів України, Міністр внутрішніх справ України і в межах своєї компетенції ради.

Місцеві ради, здійснюючи контроль за роботою міліції, не втручаються в її оперативно-розшукову, кримінальну процесуальну та адміністративну діяльність.

{ Частина друга статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005, N 245-VII (245-18) від

16.05.2013 }

Стаття 27. Нагляд за додержанням законності у
діяльності міліції

Прокурор здійснює нагляд за додержанням законів підрозділами міліції, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, а також при виконанні судових рішень у кримінальних справах та при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

{ Текст статті 27 в редакції Закону N 1697-VII (1697-18) від 14.10.2014 }

Голова Верховної Ради України

Л. КРАВЧУК

м. Київ, 20 грудня 1990 року

N 565-XII

Публікації документа

- **Голос України** від 04.01.1991
  - **Відомості Верховної Ради УРСР** від 22.01.1991 — 1991 р., № 4, стор. 95, стаття 20
-